

2032 3000

BOLEZNI SVILOPREJK

SPISAL

J. BOLLE

voditelj c. k. svilorejskega poskuševališča

v

Bakterien
Gonorrhoe

GORICI

V Gorici, Natisn. Seitz zal.

BOLEZNI SVILOPREJK.

Predno govorim o raznih boleznih sviloprejk, moram vsaj v kratkem omeniti misli slavnega prof. Liebiga o vzroku teh bolezni. Vendar ni njegovo mnenje sprejeto od večine učenih in praktičnih svilorejcev in novejšje skušnje so to mnenje ovrgle.

Prof. Liebig pripisuje vzrok sviloprejknihi bolezni le pičli množini tečnih redilnih tvarin v murbenem perji ter trdi, da ima listje murb v Evropi zelo malo tečnih ali dušičnih tvarin in zato meni, da je zelo slabo za rejo sviloprejk, ktere se slabo redè in vsled tega bolehajo.

Da bi to znanstveno potrdil, naročil je prof. Liebig napraviti kemične preiskave različnega murbovega listja po dr. Reichenbahu in je za preiskovanje zbral listje iz Brešije, iz Piemonta, iz južne Francije, pa tudi iz Kitajskega, Japana in Turkestana in je pozvedel, da ima listje iz poslednjih krajev (Azije) dokaj več redilnih beljakičnih tvarin od onega iz Evropejskih krajev. Vzrok temu išče v tem, da v Aziji zelo skrbno odgojujejo in obrezujejo murbovo drevje, prav tako kakor drugo sadno drevje, da mu tudi dobro gnojè in trdi, da v onih krajih nimajo bolezni sviloprejk. V Evropi pa je murbovo listje zelo revno, ker se ne gnoji murbovemu drevju, tako pravi prof. Liebig.

Drugi pa so različnega in načelom Liebiga nasprotnega mnenja in sicer po pravici. V pokrajinah Evrope, kder se odgojujejo sviloprejke gotovo ne ostaja murbovo drevje brez gnojja, ker posajeno je v plantah po njivah, ktere so gotovo pogostoma gnojè zarad

Co N 366.252/2004

žitnih in drugih rastlin, ktere se na njih pridelujejo. Murbovo drevo ima zelo dolge korenine, s kterimi sega tudi v one plasti zemlje, kder se nahajajo gnojne tvarine in brez dvombe dobiva dokaj redilnih tvarin iz njive. Vsaj se vedno sliši očitjanje, da murbovo drevje dokaj izmolzuje njivo, kar je prav drugim poljskim rastlinam v kvar.

Določno moramo trditi tudi še to, da prof. Liebig ni vračunal pri kemičnih preiskavah listja množino vlažnosti ali vode, ki se nahaja v listji murbovem.

Spomladansko prvo listje ima skoro trikrat toliko redilnih tvarin v sebi kot jesensko in vendar imamo skušnje, da morejo biti izreje sviloprejk tudi z jesenskim dokaj manj redilnim listjem vspešne.

Kako more tedaj veljati mnenje prof. Liebiga, ko eno in isto svilodno seme odgojevano od dveh svilorejcev v istem pohoštvu, s tistim listjem, daje enemu bogat drugemu reven ali celo zelo slab pridelek?

Pa to še ni dovolj. Kemične preiskave murbovega listja iz Ogrskega, Goriškega, iz Vidma in Padove so vedno dokazavale, da je v njem več redilnih tvarin kot v listji iz Azije.

Pa prof. Liebig je zabredil še v drugo zmotnjavo, ker trdi, da je le ena bolezn pri sviloprejkah, ko je znanost določila pet različnih bolezni.

Prav tako je že dovolj znano, da se vedno bolj širijo različne bolezni sviloprejk tudi na Kitajskem in Japonskem, kakor smo to videli in pozvedeli s preiskovanjem svilodnega semena iz Japonskega, ktero je bilo semkaj od ondot preneseno, da je v njem dokaj „telesc“, (corpuscula), pa tudi Japanci sami so temu pritrdili, ko so bili v preteklem letu na našem poskuševališči, da bi se soznani s potrebnimi vednostmi za znanstveno preiskovanje sviloprejknih bolezni.

V to daljšo razpravo ne bi se nikakor spuščal, ko bi mi ne bilo mar, da zavrnem vse one, kteri se celo s spisi in besedo še vedno trdno drže Liebigove teorije in iščejo vzrok vseh bolezni le v slabi redilnosti listja.

Stari nekdanji svilorejci so govorili o različnih, mnogobrojnih boleznih sviloprejk, ktere je znanost določno preiskovala in v pet različnih vrstila.

1. Telesična bolezin.
2. Zaspanost.
3. Apnena bolezin.
4. Sušica.
5. Rumenost ali zlatenica.

Dasgrosche'se flachne krankheit der Biene

1. Telesična bolezin.

Ta bolezin se spoznava posebno na tem, da sviloprejka zgubi poželjivost po krmi.

Ker ne žro dovolj, postajajo bolj revne in suhe in kmalu se zapazi velika različnost o velikosti sviloprejk. Med sviloprejkami, ki so se izlegle v enem in tistem dnevu, zapazijo se večje in zelo manjše. Ta različnost se posebno določno pokaže ob času spanja in levenja. Bolne sviloprejke ne gredo o pravem času spati in ko so zdrave uže vstale od spanja, ostaja druga brez da se levi in pogine.

Te poslednje gosence so uže napadene od boleznii in tudi prve poginejo. Ker se pa ta bolezin zelo hitro razširja od bolne na zdravo sviloprejko, moramo zelo skrbno ravnati, da nemudoma odpravimo iz izrejevališča uže bolne od zdravih. To moramo uže koj v prvem levenju storiti, če zapazimo take različnosti. Zdrave sviloprejke, ko so vstale in se izkožile, lezejo koj na listje in so žive, bolehe pa so revne in lene.

Ločenje vseh zaostalih slabotnežev se mora vsikdar izvrševati tudi pri drugih bolezniih sviloprejk, kajti ti pozni slabotneži so vedno znamenje kake boleznii.

Gosenica napadena od telesične boleznii je manjša od zdrave ki je enake starosti. V zadnjem levenji je koža pokrita z majhnimi madeži, ki so rujavo črne boje in se nahajajo posebno krog rogu, ki je na ednajstem krožniku telesa; pa tudi po nogah in na sprednjih telesnih delih se nahajajo. Nekteri pravijo tej boleznii „kozce“. Uže bolana gosenca ne mara za listje, se suši vedno bolj, dokler ne pogine. Navadno pogineje po 4. levenji, pa tudi v prvi mladosti ko se izvali gosenciča iz jajčica, more uže ta bolezin biti pokončljiva.

V vseh delih bolne gosence nahajajo se brezštevilna telesca ktera se morejo opazovati z mikroskopom in so jajčaste oblike. Učeni so po posebnih preiskavah pozvedeli, da so ta telesca "rastlinice se ve da naj niže vrste ter spadajo v vrsto gobic ali gljivic

in imenujejo se po učenjaku, ki jih je spoznal „telesca Kornalijeva“. Te gljivice se redè kot prisiljenci na posamesnih delih telesa in se kakor vse niže gobice zelo hitro množe. Če je bolezin zelo huda in se množi v brezbrojni množini, kmalu mora sviloprejka poginiti ker ti prisiljenci ji ves sok izpijo, ki bi bil potreben za vzdrževanje življenja. Če pa bolezin ni huda, da se le malo množe gljivice, mora gosjenica še priti do sapredanja. Iz takega mesička izleze metulj, ki pa je uže napolnen z vkužljivimi gljivicami in stori zarod, ki podeduje to bolezin od roditeljev.

Od bolnih metuljk poležena jajčica so bolna, pa v njih se gljivice ne množé; ko pa spomladi iz njih izlezavajo male gosenci, širijo se uže, tako da, če ne v prvem času, gotovo pogine sviloprejka v četrtem leventju. Tako se ta bolezin množi od leta do leta in je zelo podedljiva.

Rekli smo uže, da je ta bolezin tudi nalezljiva ali vkužljiva ker zdrave sviloprejke nalezejo kmalu bolezin, če so v dotiki z bolnimi. To hočemo dokazati s sledečimi razlogi:

V notranjem želodca se nahajajo pri bolnih sviloprejkah gljivice kakor tudi v drugih telesnih delih. Te gljivice se pomešajo med pičo in z njo vred prihajajo iz živali v izblatenji, katero pada na murbovo listje, katero se poklada sviloprejkam. Tako vmazano in vkuženo hrano žrè zdrava gosjenica, in po tej poti dospe gljivice v njeni želodec, kder se silno hitro množe ter zaširijo v vse dele telesa.

Od te bolezn napadene sviloprejke ni mogoče ozdraviti, ker morali bi če bi hoteli vničiti vzrok bolezn, to je gljivice, tudi gosjenice pokončati.

Ozdraviti to bolezin ne moremo, obvarovati sviloprejke pred njo pa nam je mogoče, če rabimo le ono svilodno seme, katero je teh telesc prosto in katero se bo gotovo dobro redilo, če le ne pride v dotiko z bolnimi vkuženimi.

Ta bolezin se je pred nekoliko leti razširila po celi Evropi in ker je tako zelo nalezljiva in podedljiva, je skoro nemogoče sedaj dobiti zdravo svilodno seme.

Le po načinu Pasterovem moremo napraviti zdravo seme, to je, da zbiramo metuljke in jih potem preiskujemo, ali so zdrave ker le od zdravih metuljev smemo nadejati se zdravega zaroda.

Predno pa odločimo kako izrejo za napravo svilodnega semena, moramo prepričati se, ali je po vsem za to sposobna. O tem se prepričamo, če vzamemo 50 do 100 kokonov, ktere stavimo na

prav gorek kraj, kder se zaradi večje gorkote kmalo izvale in izlezene metulji se potem z drobnogledom preiskujejo; to morejo izročiti svilorejci c. kr. poskuševališči v Gorici ali svilorejskim postajam, ki se uže v okrajih dezele nahajajo.

Če se najde pri takem preiskovanju, da je nadpolovica zdravih metuljev, potem se more izreja odločiti za napravo svilodnega semena, če pa je več bolnih, mora se ona izreja odločiti za prodaj. Pa tudi na to se mora paziti, da ni bila izreja bolna zaradi zaspčnosti, kakor bomo o tem še obširniše govorili.

Za napravo semena po celičnem načinu potrebni so majhni žaklički napravljeni iz tulja, kakoršno prodaja c. kr. kmetijsko društvo v Gorici 1000 po štiri gold.

Žaklički se odpro in razširijo in v vsacega se spravi par metuljev; potem se žakliček zadrhne z nitjo, ki je v zgornjem obrobku vpeljana in obesi na vrstico, ki je privezana pod stropom zračne sobe. Ko so metuljke polegale jajčica, preiskovati se morata oba metulja iz vsacega žakličca posebej in oni žakličči, v katerih so bili zdravi metulji, se shranijo, ker v njih je svilodno seme, katero je zdravo, ker izvira od zdravih roditeljev.

Oni žaklički pa, v katerih se najdejo bolni s telesci vkuženi metulji, se morajo zavreči, ker od bolnih roditeljev bodo gotovo tudi mladi bolni.

Tako celično plodenje je prav lahko in tudi cena za preiskovanje metuljev je na svilorejskih postajah tako nizka, da more vsak svilorejec posluževati se celičnega napravljanja in preiskovanja svilodnega semena.

Nesrečna navada svilorejcev, ki kupujejo svilodno seme od onih, ki kupčujejo s svilodnim semenom in ki iščejo naj večji dobiček doseči z naj manjšimi stroški, je dokaj kriva, da ni še dovolj razširjeno celično napravljanje svilodnega semena.

Večina svilodnega semena, katero se izreja, je bolno in vkuženo, zato jako negotov vspeh izrejanja.

Zagotoviti moramo srečno izrejo z mikroskopičnim preiskavanjem, ker moremo izključiti od izreje vso bolno in vkuženo svilodno seme. Drobnogled nam naznanja, koliko odstotkov je bolnega semena; kolikor več odstotkov, toliko negotoviši bo vspeh izreje in toliko ostreje bomo morali izključevati seme od izreje, ker iz zelo bolnega semena bodo izlezle gosnice, ki bodo gotovo kmalu poginile.

Nahajajo se sicer slučaji, da je bolno in tudi zelo vkuženo svilodno seme dalo še dovolj bogat pridelek in prav taki slučaji so vpljivali na to, da so nekteri dvomiti začeli, ali je celično preiskovanje koristno ali brezvpešno. Pa taki ne mislijo na to, da je bilo v posameznih jajčicah le malo telesc. Ko bi od take izreje odbrali kokone za seme, gotovo bi dobili v novem zarodu uže dokaj večo vkuženost in ob te posleduje izreje ne bi dobili veliko kokonov. —

Vsem tem je zelo velike važnosti, da ne izrejamo seme, ktero je vkuženo z gljivicami, ker zelo oslajljeno je in ko bi tudi zarad te boleznj ne poginilo, podvrženo je pa gotovo dokaj bolj hudi boleznj, ktero imenujemo „zaspanost“.

Zaspanost je še hujša in nevarniša boleznj od prve, in kakor pri tej poslednj, tako se še večja neenakost nahaja pri boleznj zaspanosti, posebno ko sviloprejke spe in ko imajo uže kmalu poginiti.

Od te boleznj napačena sviloprejka ne mara več za pičo, postane lena, se skoro nič ne premika, je kakor zaspana, in iz ritnika izpušča črno limasto blato.

Koža postane temna in telesni krožniki proti koncu boleznj črnikasti. V 48 urah postane vsa sviloprejka črna in znotranji deli se razlijejo v neko rujavo črno sokrovico, ki zelo smrdi in se iz telesa razlije, kakor hitro se le n-koliko telesa dotaknemo. Smrt zarad te strašne boleznj se vrši navadno, ko se sviloprejke uže pripravljajo za zapredanje in navadno pogino vsa izreja v enem dnevu, čeravno pogine o tudi uže pri zadujem spanji.

Ta boleznj nastopi hipoma, vendar se morejo uže poznati nektera znamenja, ker notranji deli telesa so spremenjeni in bolehnj uže dalje časa popred, V uže bolni sviloprejki nahajamo spremembe, ki so nasledek hude boleznj, zato ne moremo več pomagati, ker ona sokrovica je uže nasledek telesnega razkrojenja. Vsa do sedaj nasvetovana zdravila proti tej boleznj so brezvpešna. Vendar moremo braniti naše sviloprejke te strašne boleznj, če vse odstranimo kar more širiti ali včiniti to boleznj.

1. Slabo hranjenje svilodnega semena čez zimo je nevarno posebno če se hrani seme v mokrih prostorih.
2. Nevarna je hitra sprejemba topline, ko se vali svilodno seme.
3. Od semena, ktero se je napravilo od takih izrej, ki so več

ali manj trpele in bile bolne zaradi zaspanosti, smemo pričakovati to hudo boleznin, ker je tudi podedljiva.

4. Zelo pozno izrejevanje.
5. Prehudo nakupičenje sviloprejk na lesah in v izrejevališčih.
6. Slabo krmenje, pičila hrana, mokro, in velo murbovo perje.
7. Nesnažnost v izrejevališčih in nemarnost v spremembi postelj.
8. Huda in hitra sprememba topline, prav tako prevelika vlažnost v izrejevalni sobi in prenizka ali prehladna toplota.
9. Bližne izreje, ki so že napadene od boleznin „zaspanosti“.
10. Nedostojno prezračevanje izrejevališča.

Ti vzroki morejo vplivati tudi vsak za se, da se razvija huda boleznin, pa tudi vsi skupaj, ter potem še gotoviši pogine napadena gosonica.

Omeniti moramo, da ti vzroki ne morajo vsikdar učiniti popolno vničenje gosenic, kakor to znanost spričuje. Ti vzroki morejo vplivati, če se v telesu sviloprejke nahajajo pogoji, ki so potrebni, da se more širiti boleznin. Ne vsaka žival je enakomerno podvržena boleznin, kakor je to sploh dokazano. Vendar moramo reči, da do sedaj še ne poznamo onih pogojev, ki so potrebni, da se ta boleznin vgnjezdi in moramo priznati, da so veljavni, ker opazujemo, da oni navadeni vzroki vničijo nekatere izreje popolnoma, ko ostanejo druge sviloprejke nepoškodovane, ki se izrejajo v prav enakih razmerah. To nam kaže, da so nekateri rodovi tej boleznin bolj podvrženi in da je ta boleznin podedljiva, čeravno ne prav tako, kakor telesična vkužljivost, ki se širi po gljivicah, ki prehajajo iz metuljev v seme i t., ker zaradi te boleznin „zaspanosti“ postajajo rodovi vedno slabši in bolehniji in prav ti poslednji rodovi imajo uže v sebi oni značaj ali sposobnosti da zbolijo, kakor hitro vplivajo navedeni zunanji vzroki na nje.

Ta boleznin je zelo vkužljiva ter se kaj lahko širi od bolnih izrej do zdravih. Ne treba, da bi bile bolne sviloprejke v ozki dotiki z zdravimi ter da jih vkužijo, dovolj je, da so blizu njih. Pa tudi po osebah, ki strežejo in oskrbujejo bolne gosonice, se more razširiti ta huda boleznin.

Ko smo govorili o telesični boleznin, navedli smo nasvete, s kterimi moremo ubraniti in ustaviti razširjenje beleznin. Prav tisti nasveti morejo veljati tudi proti tej boleznin in se mora vse storiti,

ko se še boleznin ni pokazala popolnoma, ampak ko se še le zapazi neenakost sviloprejk po levenji. Zato moramo prav skrbno preiskovati postelje, v katerih so spale sviloprejke, da se prepričamo, ali je uže kaka sviloprejka zarad zaspanosti poginila. Koj po prvem spanji moramo skrbno zametavati vse pozneže in one sviloprejke, ktere le leno lezejo na perje. Le tako bomo ustavili razširjenje hude bolezni, ktero ozdraviti do sedaj še ne znamo.

Da pojasnimo veliko važnost prezračevanja izrejevališč, hočemo sledečo razpravo uvesti.

Marsikter se spominja, da je nekter svilorejec, ki je videl, da uže cepajo sviloprejke zarad zaspanosti, je zagrabil lese napolnene z bolenimi gosonicami in jih prebrnil v gnojno jamo. Drug sosed zapazi memogredè nektare sviloprejke, da se premikajo; se jih vsmili in pobere ter jih nese domov, kder jim poklada dobro in zdravo perje. Radostno zapazi, da sviloprejke začenjajo žreti, da postajajo čyrsteje in zopet živahniše, dokler se ne zapredejo.

Čeravno se dozdeva nekoliko neverjetno vendar je istinito, da se nahajajo taki slučaji in celo pogostoma.

Na gnojui kup zmetane bolne sviloprejke pridejo na čisti zrak iz onega zatuhlega izrejevališča, kder so bile nakupičene in vedno zaprte, ker le redkokrat se je prezračevalo izrejevališče in prav zarad tega se je boleznin vgnjezdila. V čistem zraku so se popravile in okrepcale bolne sviloprejke, so sopot dobile veselje po jedi ter so okrepcane napravile lepe mešičke.

Vse to nas more učiti, da moremo pomagati si, če zapazimo nemudoma v začetku „zaspanost“, da prenesemo hitro sviloprejke iz izrejevališča na posti in čisti zrak. Ker pa ni vsikdar mogoče prenašati jih na prosti zrak zarad pregostih sprememb zračne topline, kar bi jim bilo zopet škodljivo, storimo prav, da jih prenesimo iz izrejevališč, v katerih so zbolele, v drugo prostorno sobo, ki je čista in se v njej niso še odgojevale sviloprejke to je, v kateri je še čist in nepokvarjen zrak. Skušnje to čestokrat prav jasno dokazujejo, zato živo priporočamo prenašanje od te bolezni napadenih sviloprejk v drugo zračno sobo, kder se morejo popraviti in ubraniti sicer gotovega pogina.

Ne smemo pa opustiti opazke, da bo prenašanje le tedaj še pomagalo, če se je vršilo nemudoma, ko smo zapazili prva znamenja te bolezni in če so sviloprejke zbolele zarad tega, ker je bilo izrejevališče nesuažno in slabo prezračevano. Če so pa sviloprejke

zbolele zaradi tega, ker je vzrok boleznim že bil v semenu, tedaj že v rodu podedovan, potem je malo upanja, da bi prenašanje kaj pomagalo.

Ne vsakter gospodar pa ima dovolj izrejevalnih sob, vsaj toliko ne, da bi mogel prenašati jih iz ene v druge, tem bolj, ker je ta boleznin naj bolj razširjena, ko so sviloprejke naj večje in potrebujejo že itak dokaj prostora. Kedor nima dovolj sob, mora pridno prezračevati izrejevališča ter odpirati vsa oknja. Tako prezračevanje pa ne bo nikedar imeti moglo takega vspeha kakor prenašanje iz bolne sobe v drug prostor, kder je ves zrak čist in tudi nevarno more biti posebno če je žračna toplina zelo spremenljiva in mrzla, kar že bolnim gosenicam še bolj škoduje, ker se prehladiti morejo.

Apnena boleznin.

Kakor smo povedali, da je vzrok telesične boleznin neka gljivica, prav tako se tudi ta boleznin širi po neki gljivici, ki se zelo hitro širi v telesu sviloprejke.

Koj v začetku te boleznin ima napadena sviloprejka kožo nekako rdečkasto in telo je bolj voščene boje; kmalu potem pogine in je kakor potrosena z belim prahom ter postane trda. Oni prah je sestavljen iz brezštevlnih trosov, po katerih se ta gljivica širi in plodi; oni del gljivice pa, ki se širi v znotranjih organih sviloprejke je enak korenini in perji navadnih rastlin.

Oni beli prah (trosi) se hitro širi po zraku, in kmalu je ves zrak v izrejevališči vkužen. Trosi, ki so raztreseni v zraku, so bolj težki od zraka, zato padajo na murbovo perje, ktero žro gosenice in tako dospè v želodec zdrave gosenice, v kateri se zelo urno množè ter vničijo napadene gosenice.

Ta boleznin je zelo nalezljiva, kakor vidimo, da navadno cela izreja, napadena od te gljivice, pogine, če se je tudi v zadnjem času, ko se že zaprejšo, priklatila. Da vsaj nekoliko ustavimo hudo boleznin, moramo vse storiti, kar smo svetovali kot zdatno sredstvo proti drđim boleznim, n. pr. prenašanje bolnih sviloprejk v druge čiste in žračne prostore, odstranjevanje in zametavanje vseh poznežev in bolebnèžev.

Apnena boleznin ni podedljiva, ker ne izlezejo metulji iz takih kokonov, v katerih je bil že od popred napaden mesiček, zdrave mesičke pa, ki so že zapredeni, ne more vkužiti ta gljivica, ker so

obvarovani z gostimi tkaninami svilnega kokona, skoz ktere ne morejo dohajati do mesička trosi te gljivice.

Trosi te gljivice se širijo po zraku v celem izrejevališči in se vsedajo na obzidje, na lesene dile, na lese itd. Ker ohranijo trosi moč plodnosti še celo leto, jasno je, da se more bolezin vgnjezditi, če odgojujemo gosenice v sobah, v kterih je bila bolezin v preteklem letu, ali če rabimo prav one lese, kakor v pret. letu.

Zato ne smemo nikedar odgojevati sviloprejk v takih prostorih ali sobah, v kterih je bila v preteklem letu apnena bolezin; prav tako ne smemo rabiti onih les in drugih orodij, na kterih so bile bolne gosenice.

Na vsak način moramo pobeliti vse stene in pomiti z vrelim lugom deske, vrata, tla itd. Čez dve leti se morejo rabiti zopet vsa orodja, n. pr. lese, ker med tem časom so trosi uže zgubili moč živjenja.

Sušica.

Ta bolezin ni tako zelo razširjena kakor popred popisane, vendar more učiniti dokaj škode in zgube. Napada sviloprejke navadno po levenji, posebno po 3. in 4. levenji. V začetku se zapazijo neenake sviloprejke, kar se sicer nahaja tudi pri vseh drugih boleznih sviloprejk. Po končanem levenji ne mara gosenica za jed, koža postane nekako umazano rumenkasta in se ta boja če dalje bolj širi, ko pri zdravih sviloprejkah, ki so prestale spanje in levenje, koža vedno bolj lepa in bela postaja. Napadena sviloprejka začinja sušiti se, dokler ne postane majhna in skoro tako prazna, da se skoz njo sveti. Smrt sledi le počasi in brez da bi sviloprejka postala črna konečno pa smerdljiva gnojnica, kakor se to nahaja pri bolezni zaspanosti,

Navadno izpušča bolna gosenica iz ritnika pa tudi iz ust neko tekočino, ktera na zraku rujavkasta postane in omaže druge sviloprejke in perje.

Vzrok te bolezni še ne poznamo; vendar menijo svilorejci, da izvira iz slabega hranjenja semena čez zimo in od slabega oskrbovanja gosenic v prvih tednih izreje. Edino sredstvo proti razširjanju te bolezni je, da ne puščamo sviloprejk preveč nakupičenjih na lesah in da jih ne pokrivamo preveč s perjem, kakor se to pri nekterih svilorejcih nahaja, ki toliko vej nakladajo, da bi človek kmalu

mislil videti grmado vejevja. Prav tako se morajo vse bolehnue in pozne sviloprejke odstraniti.

Tej bolezní navadno sledi zaspanost in nevejši zvedenci hočejo celo trditi, da ste si obe bolezní popolnoma sorodni in enaki. Toliko je dokazano, da zarad te bolezní pocepajo posebno one sviloprejke, ki so od telesične ali kozave bolezní uže napadene.

Rumenica.

Ta bolezní se prikaže navadno v zadnji starosti sviloprejke, pa tudi še, ko se je uže zapredla, kakor včasih tudi pred 4. spanjem. Le malokedaj prouzroči kako posebno zgubo, praktični svilorejci se je celo ne bojè ter trdè da to spričuje, da ni druge bolezní v izreji.

Od te bolezní napadena sviloprejka prenehava žreti, dokler popolnoma zgubi vso poželjivost po jedi. Telo se pa vsem tem širi in napenja, dokler ne počí koža, skoz katero se razlije neka mlečnata tekočina rumenkaste boje, če je sviloprejka domačega tako imenovanega pšeničnega plemena, bele boje pa, če je sviloprejka belega ali pa zelenega plemena. Po smrti postane gosenica črna ter zgnije in razteče v smrdljivo črno sokrovico.

Vzrok te bolezní še ni znan, vendar menijo svilorejci, da more prouzročiti to bolezní slabo prezračevanje izrejališč, nizka toplotina in prevelika vlažnost. Ker ne poznamo zdravil proti tej bolezní, moramo skrbeti za pridno prezračevanje izrejvališč posebno proti koncu izreje, pa tudi da ni zrak v sobi prevlažen in ne premrzal.

J. Bolle.

638

BOLLE J.

Bolezni sviloPrejK

Go Dom

00366252

COB1SS

COB1SS KULJN101

Stanad
Vojk